

UNIVERZITET U BEOGRADU
SAOBRAĆAJNI FAKULTET

Dr Milan ANDREJIĆ
Vukašin PAJIĆ • Dr Milorad KILIBARDA

PRAKTIKUM IZ ŠPEDICIJE

BEOGRAD
2022.

Dr Milan Andrejić, Vukašin Pajić, dr Milorad Kilibarda,
PRAKTIKUM IZ ŠPEDICIJE
I izdanje

Recenzenti: dr Slobodan Zečević
dr Svetlana Nikoličić

Za izdavača: dekan, dr Nebojša Bojović

Glavni i odgovorni urednik: dr Marijana Petrović

Tehnički urednik: Predrag Knežević

Korice: Predrag Knežević

Izdavač: Univerzitet u Beogradu – Saobraćajni fakultet,
Vojvode Stepe 305; telefon: 3976–017;
fax: 3096–704; <http://www.sf.bg.ac.rs>

Priprema: Izdavačka delatnost Saobraćajnog fakulteta
telefon: 3091–344; e-mail: izdavacka_delatnost@sf.bg.ac.rs

Štampa: Birograf Comp d.o.o Beograd,
11080 Zemun, Atanasija Pulje 22
telefon: 30750–55; fax: 2194–752,
e-mail: office@birograf.rs; <http://www.birograf.rs>

Tiraž: 200 primeraka

ISBN 978-86-7395-460-8

Na osnovu odluke Uređivačkog odbora Saobraćajnog fakulteta Univerziteta u Beogradu broj 1050/2 od 1. septembra 2022. godine, odobrava se za upotrebu u nastavi kao pomoćni udžbenik za predmete „Praktikum iz špedicije” na osnovnim studijama, „Špedicija i međunarodna logistika” na osnovnim studijama i „Logistički provajderi” na master studijama.

CIP – КАТАЛОГИЗАЦИЈА У ПУБЛИКАЦИЈИ
Народна библиотека Србије, Београд

656.96(075.8)(076)

АНДРЕЈИЋ, Милан, 1983-

Praktikum iz špedicije / Milan Andrejić, Vukašin Pajić, Milorad Kilibarda. - 1. izd. - Beograd : Univerzitet, Saobraćajni fakultet, 2022 (Beograd : Birograf comp). - 416 str. : ilustr. ; 25 cm

Slike autora. - Tiraž 200. - Beleška o autorima: str. 415-416. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija: str. 411-414.

ISBN 978-86-7395-460-8

1. Пајић, Вукашин, 1994- [аутор] 2. Килибарда, Милорад, 1962- [аутор]
а) Шпедиција – Вежбе

COBISS.SR-ID 77077513

Izdavač zadržava sva prava. Reprodukција pojedinih delova ili celine ove publikacije nije dozvoljena.

SADRŽAJ

Predgovor.....	7
<hr/>	
1. PRAKTIČNA PRIMENA INCOTERMSA 2020.....	9
<hr/>	
1.1. Praktični primeri pokriva rizika i odgovornosti.....	9
1.1.1. Pravna regulativa rizika na značajnim tržištima.....	11
1.1.2. Praktični primeri analize rizika u praksi.....	14
1.2. Uticaj pravila na troškove i konačnu cenu proizvoda.....	23
1.2.1. Faktori koji utiču na formiranje cene	24
1.2.2. Praktični primeri uticaja pravila na troškove nabavke	29
1.2.3. Analiza uticaja pravila na krajnju cenu proizvoda – primer kompanije koja posluje u Srbiji	34
1.3. Uticaj INCOTERMS pravila na uvozne dažbine.....	39
1.3.1. Obračun carinske vrednosti u zavisnosti od odabranog pravila	40
1.3.2. Primeri utvrđivanja carinske vrednosti pri različitim pravilima.....	46
<hr/>	
2. POPUNJAVANJE DOKUMENATA U MEĐUNARODNIM ROBNIM TOKOVIMA.....	53
<hr/>	
2.1. Komercijalno-trgovačka dokumenta	53
2.2. Carinska dokumenta	61
2.2.1. Jedinstvena carinska isprava (JCI).....	62
2.2.2. Sažeta deklaracija	67
2.2.3. Deklaracija o carinskoj vrednosti	71
2.2.4. Spisak naimenovanja	74
2.3. Transportna dokumenta	75
2.3.1. Međunarodni drumski tovarni list – CMR	75
2.3.2. Međunarodni železnički tovarni list – CIM (International Rail Consignment Note)	77

2.3.3. Vazduhoplovni tovarni list – AWB (AIR WAYBILL).....	80
2.3.4. Kargo manifest	84
2.3.5. NOTOC	85
2.3.6. Teretnica – Konosman.....	86
2.3.7. Rečni tovarni list	89
2.3.8. Bordero	89
2.4. Špediterska dokumenta.....	91
2.4.1. FCR potvrda	92
2.4.2. FCT potvrda	92
2.4.3. FWR potvrda	93
2.4.4. SDT potvrda	93
2.4.5. SIC potvrda.....	93
2.4.6. FFI potvrda.....	94
2.4.7. Multimodalni tovarni list.....	94
2.5. Bankarska dokumenta	96
2.5.1. Akreditiv	96
2.5.2. Inkaso	99
2.5.3. Doznaka.....	99

3. CARINSKO POSREDOVANJE 101

3.1. Primer izvoza suncokretovog ulja za Tursku – postupak C1	101
3.2. Primer privremenog izvoza – pasivnog oplemenjivanja – postupak C2	108
3.3. Primer ponovnog izvoza (reeksporta) čokoladnih proizvoda – postupak C3	114
3.4. Primer stavljanja hemijskih proizvoda u slobodan promet – postupak C4	120
3.5. Privremeni uvoz – aktivno oplemenjivanje – postupak C5	127
3.6. Primer ponovnog uvoza euro paleta – postupak C6	133
3.7. Carinsko skladištenje – postupak C7.....	137
3.7.1. Carinsko skladištenje.....	137
3.7.2. Unos robe u slobodnu zonu	140
3.8. Pojednostavljeni carinski postupci – kućno carinjenje.....	146
3.8.1. Kućno carinjenje.....	146
3.8.2. Carinjenje kurirskih i ekspresnih pošiljki	153
3.9. Carinsko vrednovanje i tarifa	157

4. INSPEKCIJSKI PREGLEDI..... 173

4.1. Sanitarna inspekcija.....	173
--------------------------------	-----

4.2. Veterinarska inspekcija.....	175
4.3. Fitosanitarna inspekcija	187
4.4. Kontrola kvaliteta	197
4.5. Ekološka inspekcija	201
5. ORGANIZACIJA TRANZITNIH TOKOVA.....	209
5.1. Tranzitni tokovi na području EU	209
5.1.1. Postupak u carinarnici otpreme	209
5.1.2. Postupak tranzitne carinarnice.....	216
5.1.3. Postupak određiše carinarnice	218
5.1.4. Primer 1 – Popunjavanje T1 dokumenta	224
5.2. Organizacija tranzitnog toka primenom TIR karneta	226
5.2.1. Popunjavanje TIR karneta	226
5.2.2. Primer organizacije tranzitnog toka primenom TIR karneta.....	236
5.3. Organizacija tranzitnog toka primenom ATA karneta	240
5.3.1. Popunjavanje ATA karneta.....	241
5.3.2. Primer organizacije tranzitnih tokova primenom ATA karneta	246
6. OSIGURANJE U TRANSPORTU	259
6.1. Ugovaranje osiguranja	259
6.1.1. Premija osiguranja	259
6.1.2. Tarife osiguranja	261
6.2. Praktični primer ugovaranja osiguranja robe u transportu	274
6.3. Konstatacija i likvidacija štete	283
6.3.1. Prijava štete.....	283
6.3.2. Konstatacija i likvidacija štete u vazdušnom i pomorskom transportu.....	285
6.4. Analiza osiguranja od odgovornosti vozara na konkretnom primeru	296
7. ORGANIZACIJA UVOZNIH I IZVOZNIH ROBNIH TOKOVA.....	305
7.1. Organizacija izvoza naftnih derivata železničkim transportom.....	305
7.1.1. Ugovor o prodaji, špediciji i transportu u međunarodnoj trgovini	306
7.2. Organizacija uvoznog robnog toka primenom rečnog transporta.....	325
7.3. Organizacija izvoznog toka u pomorskom transportu	338
7.4. Organizacija uvoznog toka avio delova u vazdušnom transportu	351

7.5. Organizacija izvoznog toka vangabaritnog tereta drumskim transportom.....	364
7.6. Organizacija uvoza živih životinja iz Hrvatske.....	376
7.7. Primer organizacije zbirnog transporta.....	384

Spisak slika	403
---------------------------	------------

Spisak tabela	409
----------------------------	------------

Literatura	4111
-------------------------	-------------

Beleška o autorima	415
---------------------------------	------------

PREGOVOR

Globalizacija tržišta, pandemija i međunarodni sukobi samo su neki od brojnih faktora koji zahtevaju od kompanija visok nivo fleksibilnosti, elastičnosti i otpornosti u realizaciji međunarodnih robnih tokova. Poslednjih godina sve veći značaj se pridaje pronalaženju alternativnih lanaca snabdevanja. Za uspešno rešavanje pomenutog problema pre svega je neophodno odlično poznavanje međunarodnih propisa, pravila, konvencija, uslova isporuke, dokumenata, transportnih pravaca i drugih značajnih elemenata u realizaciji međunarodnih robnih tokova. Uloga špediterskih kompanija i logističkih provajdera od ključnog je značaja.

Motivi za nastanak ovog udžbenika rezultat su dugogodišnjeg iskustva autora u obrazovnom i naučno-istraživačkom radu, kao i intenzivnoj saradnji sa brojnim kompanijama. Potreba za ovakvom knjigom postoji već duži niz godina. Bilo je potrebno dosta vremena i napora kako bismo povezali akademska znanja sa realizacijom poslova u praksi. Upravo zbog toga ovaj udžbenik je specifičan i po načinu nastanka. Rezultat je višedecenijskog povezivanja fakulteta i privrede, odnosno studenata i zaposlenih u logističkim kompanijama. Kao rezultat ovakvog načina rada urađeno je više stotina seminarskih, projektnih, završnih i master radova iz oblasti međunarodne logistike i špedicije. Na ovaj način, na obostranu korist, razmenjivana su dragocena iskustva i znanja. Sve to je dovelo do identifikacije problemskih tačaka, unapređenja znanja autora, usavršavanja programa i sadržaja predmeta, a kao krajnji rezultat svega toga nastala je ova knjiga. Sa jedne strane ona pruža odličnu osnovu studentima za upoznavanje sa poslovima špeditera u organizaciji međunarodnih robnih tokova, dok sa druge strane predstavlja koristan alat prilikom organizacije pomenutih tokova u praksi. Težnja autora je bila da se daju osnove najznačajnijih poslova i aktivnosti uz istovremeno analiziranje praktičnih primera sa svim detaljima i specifičnosti. Upravo to predstavlja praktične i teorijske doprinose, ali i kompleksnost samog udžbenika.

Knjiga se sastoji iz sedam poglavlja. Prvo poglavlje je posvećeno međunarodnim uslovima isporuke INCOTERMS 2020. U drugom poglavlju detaljno je opisana struktura i postupak popunjavanja dokumenata u međunarodnim robnim tokovima. Praktični primeri pojedinih carinskih postupaka, kao i obračun

carinskih dažbina obrađeni su u trećem poglavlju. Četvrto poglavlje posvećeno je inspeksijskim procedurama u uvoznim i izvoznim tokovima. U petom delu ovog udžbenika ilustrovani su primeri različitih tranzitnih postupaka, dok su u šestom dati najznačajniji aspekti osiguranja robe u transportu. Poslednja celina predstavlja konkretne primere organizacije uvoznih i izvoznih tokova u praksi. Opisani primeri obuhvataju sve faze u organizaciji međunarodnih robnih tokova u različitim vidovima transporta za različite vrste pošiljki. Ovo poglavlje ujedno predstavlja praktičnu integraciju svih prethodnih poglavlja.

Najveću zahvalnost dugujemo studentima koji su nam oduvek bili inspiracija i pomoć u bavljenju ovom izuzetno kompleksnom, važnom i dinamičnom problematikom. Kroz njihova pitanja i dileme mnogo toga novog smo i sami naučili. Posebnu zahvalnost dugujemo studentima čiji su delovi radova pomogli u kreiranju konačnog mozaika ove knjige. Zahvaljujemo se i kompanijama koje su svih ovih godina pomagale u rešavanju praktičnih problema.

U toku višegodišnjeg istraživanja i pisanja ove knjige imali smo potpuno razumevanje i podršku porodica na čemu im se najiskrenije zahvaljujemo. Takođe se unapred zahvaljujemo kolegama, bivšim i sadašnjim studentima i svim drugim čitaocima koji će preneti svoje utiske, zapažanja, primedbe i predloge. Kako je u pitanju veoma promenljiva i dinamična oblast nastojaćemo da buduća izdanja uskladimo sa promenama koje se očekuju. Želimo da ova knjiga doprinese popunjavanju praznine koja je prisutna u ovoj oblasti i posluži kao osnova budućih istraživanja.

U Beogradu, 2022. godine

Autori